

INDBERETNING FOR FORLIGSINSTITUTIONEN 2021, 2022 og 2023

Forligsinstitutionen i Arbejdsstridigheder

**Sankt Annæ Plads 5
1250 København K**

Indholdsfortegnelse

Forord	3
1. Indledning	4
2. Forligsmænd, mæglingmænd og sekretærer	5
3. Forhandlingerne på det offentlige område (stat, kommuner og regioner) 2021	7
3.1. <i>Omfattet af de offentlige overenskomster</i>	7
4. FH/DA overenskomsterne på det private arbejdsmarked 2023	9
5. Forhandlinger i Forligsinstitutionen (ikke inkluderet i de store forhandlinger)	14
5.1. <i>År 2021</i>	14
5.2. <i>År 2022</i>	15
5.3. <i>År 2023</i>	17

Forord

Forligsinstitutionen spiller en væsentlig rolle i den ”danske model”, hvorefter arbejdsmarkedets parter selv aftaler de løn- og ansættelsesvilkår, der gælder for arbejdstagerne. Forligsinstitutionens formål er således at hjælpe arbejdsmarkedets parter med at nå til enighed om indgåelse af kollektive overenskomster. Det er i forligsmandsloven udtrykt således, at forligsmanden skal ”medvirke til bilægelse af stridigheder mellem arbejdsgivere og arbejdere”.

Forligsinstitutionen skal ifølge forligsmandsloven indgive en årlig indberetning om sin virksomhed til beskæftigelsesministeren. Dette er i praksis sket ved, at en og samme indberetning omfatter flere år. Det er også tilfældet for denne beretning, som dækker årene 2021, 2022 og 2023.

Indberetningen omtaler derfor såvel fornyelsen af overenskomsterne på det offentlige arbejdsmarked i 2021 og fornyelsen af overenskomsterne på området dækket af Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH) og Dansk Arbejdsgiverforening (DA) i 2023. Disse overenskomstfornyelser har i sagens natur fyldt mest i Forligsinstitutionens arbejde i perioden, men Forligsinstitutionen har herudover medvirket i en række forhandlinger med andre parter.

31. december 2023

Jan Reckendorff

Forligsinstitutionen

1. Indledning

Forligsinstitutionen blev etableret i 1910 og har til opgave at bistå ved interessekonflikter på arbejdsmarkedet.

Interessekonflikter foreligger, når overenskomster er opsagt og skal fornyes. Interessekonflikter foreligger endvidere, når der rejses krav om overenskomst på et område, hvor der ikke tidligere har været en overenskomst.

Overenskomstforhandlingerne i Forligsinstitutionen er traditionelt opdelt i følgende hovedområder:

- FH/DA overenskomsterne på det private arbejdsmarked
- Det offentlige område (staten, regionerne og kommunerne)
- Andre områder (luftfart, landbrug, medier, faglige organisationer mv.)

Herudover er der en række forhandlinger af enkelte brancheoverenskomster og enkeltstående overenskomster, der forhandles særskilt inden for ovennævnte hovedområder.

I 2021 blev der fornyet overenskomster på det offentlige arbejdsmarked, og i 2023 blev FH/DA overenskomsterne på det private område fornyet.

2. Forligsmænd, mæglingsmænd og sekretærer

Formand for Forligsinstitutionen
Rigsadvokat
Jan Reckendorff

Mæglingsmand
Fhv. ankechef
Lisbet Jensen

Forligsmand
Statsadvokat
Lise-Lotte Stjernholm Nilas

Mæglingsmand
Byretspræsident
Niels Otto Jensen

Forligsmand
Landsdommer
Tine Vuust

Mæglingsmand
Landsdommer
Peter Thønnings

Forligsmand, stedfortræder
Administrerende dommer
Sanne Bager

Mæglingsmand
Byretsdommer
Vivi Sønderkov Møller

Tidligere forligsmænd i perioden:

Torsten Hesselbjerg

Lotte Wetterling

Mæglingsmand
Præsident for Sø- og Handelsretten
Mads Bundgaard Larsen

Sekretariatsleder
Birgitte Kjelgaard Andersen

Juridisk sekretær
Specialkonsulent
Anders Østergaard

Juridisk sekretær
Fuldmægtig
Annalina Ege-Møller

Tidligere juridisk sekretær i perioden:

Rosa Navarro Hammer

3. Forhandlingerne på det offentlige område (stat, kommuner og regioner) 2021

3.1. Omfattet af de offentlige overenskomster

Der var ved udgangen af 2020 i alt omkring 720.000 fuldtidsbeskæftigede eller i alt godt 847.000 ansatte i den offentlige sektor i Danmark.

På statens område er ca. 184.000 fuldtidsbeskæftigede omfattet af overenskomstforhandlingerne. Af disse er ca. 108.000 fuldtidsbeskæftigede dækket af Centralorganisationernes Fællesudvalg – CFU, der omfatter en lang række FH-organisationer organiseret i henholdsvis Offentligt Ansattes Organisationer (OAO) og Stats- og Kommunalt Ansattes Forhandlingsfælleskab (SKAF). CFU omfatter endvidere Akademikerne med små 74.000 overenskomstansatte akademikere i staten. De resterende godt 2.000 fuldtidsbeskæftigede er dækket af andre overenskomster eller individuelt ansatte.

På arbejdsgiversiden stod Medarbejder- og Kompetencestyrelsen, som på dette tidspunkt var forankret i Skatteministeriet.

Der var ca. 408.000 fuldtidsbeskæftigede på det kommunale område og ca. 128.000 fuldtidsbeskæftigede på det regionale område.

På det kommunale og regionale område er lønmodtagerorganisationerne samlet i Forhandlingsfællesskabet for så vidt angår generelle løn- og ansættelsesvilkår. Forhandlingsfællesskabet repræsenterede 51 forskellige medlemsorganisationer fordelt på 5 valggrupper; OAO, FOA, FK-K, SHK og AC. De indgår alle selvstændige forlig.

Akademikerne indgår selvstændige forlig både med staten, kommuner og regioner.

På det kommunale område er Kommunernes Landsforening (KL) hovedforhandler på arbejdsgiversiden, mens Regionernes Lønnings- og Takstnævn (RLTN) er hovedforhandler på det regionale område.

3.2. Forhandlingerne om de offentlige overenskomster

I midten af december 2020 gik forhandlingerne på det offentlige område i gang. Parterne havde aftalt en køreplan for forhandlingsforløbet. I starten af februar 2021 gik forhandlingerne på statens område ind i den afsluttende fase, og lørdag den 6. februar 2021 indgik parterne en aftale om en 3-årig overenskomst med en generel lønstigning på 5,25 pct. over de 3 år. Den 15. februar 2021 blev der indgået overenskomst på det kommunale område, som holdt sig inden for omtrent samme rammer som det statslige forlig, og endelig blev der indgået aftale på det regionale område den 20. februar 2021. Langt de fleste aftaler blev sidenhen vedtaget med stemmeflerhed. Forhandlingerne på alle offentlige områder blev afsluttet med indgåelse af forlig og derved uden bistand fra Forligsinstitutionen.

Et flertal af Dansk Sygeplejeråds medlemmer stemte nej til resultatet, og Dansk Sygeplejeråd afgav torsdag den 22. april 2021 varsel til arbejdsgiverne om strejke og blokade med virkning fra døgnets begyndelse fredag den 21. maj 2021.

Forligsinstitutionen indkaldte derfor Dansk Sygeplejeråd, RLTN og KL til indledende forhandlinger den 28. april 2021. Forligsmanden bad parterne indsende forslag til, hvordan man ville kunne opnå enighed om justeringer til overenskomsterne. Den 7. maj 2021 mødtes parterne igen i Forligsinstitutionen, og Dansk Sygeplejeråd havde forinden sendt forslag til justering af de relevante overenskomster. Forslagene blev gennemgået og drøftet på de efterfølgende møder i Forligsinstitutionen. Grundet risikoen for covid-19 smitte overgik forhandlingerne på et tidspunkt til digitale møder.

Den 18. maj 2021 offentliggjorde forligsmanden et mæglingforslag, hvor fornyelsen af alle overenskomster og aftaler indgået mellem RLTN og Dansk Sygeplejeråd samt alle overenskomster og aftaler indgået mellem KL og Dansk Sygeplejeråd blev sammenkædet.

Resultatet af afstemningen forelå den 14. juni 2021, og det viste, at kun 33,3 pct. havde stemt ja til mæglingsskitsen. Det førte til strejke fra den 19. juni 2021, og den varede til den 28. august 2021, hvor strejken blev stoppet ved et lovindgreb.

Forligsmand: Lise-Lotte Stjernholm Nilas

Sekretær: Anders Østergaard

4. FH/DA overenskomsterne på det private arbejdsmarked 2023

Overenskomstforhandlingerne på FH/DA-området og andre områder på det private arbejdsmarked omfatter overenskomster for mere end 600.000 lønmodtagere. De skulle have fornyet de eksisterende aftaler fra 2020 med virkning fra d. 1. marts 2023 - de såkaldte 1. marts-overenskomster. Der er tale om fornyelse af mere end 600 overenskomster.

Langt de fleste overenskomster er indgået mellem parter, der begge hører under hovedorganisationerne FH og DA. For en del overenskomsters vedkommende er det kun den ene part, der hører under FH eller DA.

Forberedelserne af forhandlingsforløbet begyndte i det sene efterår 2022, og FH og DA havde også ved denne overenskomstsituation indgået en aftale om forhandlingsforløbet, herunder om opsigelse af overenskomsterne, om konfliktvarsling og om, at det skal tilstræbes, at parterne anvender samme statistiske materiale som grundlag for forhandlingerne.

Aftalen på Industriens Overenskomst giver rammen for, hvad der kan forventes aftalt på alle minimalløns- og mindstebetalingsoverenskomster.

På normallønsområdet, der for tiden omfatter ca. 20 pct. af de omfattede lønmodtagere, er det en af transportoverenskomsterne, der traditionelt lægger rammerne for, hvad der kan forventes aftalt på normallønsoverenskomsterne. Denne overenskomst ("Fællesoverenskomsten") er indgået mellem Dansk Industri på arbejdsgiversiden og 3F Transport på lønmodtagersiden.

Alle overenskomster blev opsagt med virkning fra den 1. marts 2023, og der blev siden af FH-forbundene varslet konflikt til ikrafttræden den 1. marts 2023.

Den 19. februar 2023 blev der indgået forlig på Industriens Overenskomst og Industriens Funktionærernes Overenskomst, og rammerne for de andre overenskomster på minimalløns- og mindstebetalingsområderne var hermed lagt. Forliget er toårigt og rækker frem til 1. marts 2025, og det samme gør sig også gældende for alle senere forlig af 1. marts-overenskomster. Forliget blev indgået uden Forligsinstitutionens medvirken.

FORLIGSINSTITUTIONEN

I forliget indgik bl.a., at:

- Arbejdsgivers indbetaling til fritvalgskontoen stiger fra 7 pct. om året til 9 pct. i 2024.
- Modellen for pensionsindbetaling ændres fra 1. juni 2023. Arbejdsgiverbidraget stiger fra 8 pct. til 10 pct., mens medarbejderbidraget falder fra 4 pct. til 2 pct. Den samlede pensionsprocent fastholdes på 12 pct.
- Mindstelønnen stiger med i alt 9 kroner i timen.
- Overtidsbetaling stiger med 6,5 pct. og øvrige genetillæg stiger med 8 pct. i perioden.
- Timelønnen til lærlinge bliver forhøjet med 8 pct. i perioden.
- Barsel med fuld løn bliver forlænget med fire uger – fordelt på to uger til deling og to uger til den anden forælder.
- Fremover gives der fuldt tilskud under deltagelse i selvvalgt uddannelse. Tidligere var tilskuddet på 85 pct.
- Tillidsrepræsentanterne får nye værktøjer i forbindelse med de lokale lønforhandlinger.

Industriens Overenskomst og Industriens Funktionæroverenskomst gælder direkte for 230.000 lønmodtagere på 6.000 industrivirksomheder.

Forligsmanden udsatte den 27. februar 2023 de varslede konflikter i 2 uger. Forligsmanden rådførte sig løbende med FH og DA under forløbet med de decentrale forhandlinger, og det var på baggrund af denne rådførelse, at forligsmanden opfordrede parter, der ikke kunne blive enige, til at fortsætte bestræbelserne på at nå en aftale selv og alene indkaldte de parter, der direkte anmodede om forligsmandens hjælp.

Den 1. marts 2023 blev der indgået overenskomst for den toneangivende fællesoverenskomst på normallønsområdet mellem DI og 3F Transport. Overenskomsten dækker 8.000 ansatte og danner grundlag for de øvrige transportoverenskomster for 900 virksomheder med 40.000 ansatte.

Normallønnen blev hævet med 6,00 kr. pr. den 1. marts 2023 og med 5,75 kr. pr. den 1. marts 2024. Videre blev der aftalt ændringer svarende til industriforliget, bl.a., at fritvalgskontoen, her kaldet ”Særlig Opsparing”, øges fra 7 pct. til 9 pct. og at det arbejdsgiverbetalte pensionsbidrag øges med 2 pct-point. Herefter var rammerne lagt for de øvrige normallønsoverenskomster.

FORLIGSINSTITUTIONEN

Den 7. marts 2023 blev det udmeldt, at alle forhandlinger nu foregik i Forligsinstitutionens regi og inden for forligsmandslovens rammer. Det betød, at Forligsinstitutionen derefter havde ansvaret for den overordnede styring af det samlede forhandlingsforløb.

På byggeområdet med ca. 80.000 medlemmer blev der indgået forlig den 7. marts 2023 mellem 3F's Byggegruppe og Dansk Byggeri uden at Forligsinstitutionen var inddraget. Aftalen medvirkede til, at en lang række overenskomster i de kommende dage blev indgået uden Forligsinstitutionens medvirken.

Ved udløbet af udsættelsesperioden var der endnu ikke indledt centrale forhandlinger om vilkårene for en fornyelse af de overenskomster, hvor der ikke var forlig. Forligsmanden udsatte derfor den 13. marts 2023 konflikten i yderligere 2 uger efter forinden - som krævet i forligsmandsloven - at have rådført sig med de øvrige forligsmænd.

Parterne blev den 13. marts 2023 anmodet om en status for forhandlingerne den 16. marts 2023. I den forbindelse oplyste forligsmanden, at alle parter, der ikke havde opnået enighed, herefter ville blive indkaldt til forhandlinger i Forligsinstitutionen.

Forligsmanden inddrog under forløbet mæglingmænd og de øvrige forligsmænd til at mægle i samtlige overenskomster uden forlig under de decentrale forhandlinger. Særligt i weekenden 18.-19. marts 2023 var der forhandlinger i døgndrift med anvendelse af samtlige møderum i Arbejdsmarkedets Hus.

I perioden blev der i Forligsinstitutionen samlet set forhandlet 28 overenskomster. Der blev opnået forlig i 13 overenskomstforhandlinger, mens forligsmanden måtte erklære sammenbrud i 15. De enkelte forhandlinger varede fra få timer til adskillige dage.

Den 21. marts 2023 indledte forligsmanden centrale forhandlinger med FH og DA om mulighederne for fremsættelse af et mæglingforslag med vilkårene for de overenskomstområder, hvor der ikke var opnået enighed ved de decentrale forhandlinger. Der var på dette tidspunkt indgået forlig om fornyelse af overenskomster, der omfattede ca. 98 pct. af de berørte lønmodtagere.

FORLIGSINSTITUTIONEN

Den 22. marts 2023 kunne forligsmanden meddele, at FH og DA var enige i et udkast til mæglingsforslag fra forligsmanden, og resultatet blev, efter forelæggelse for hovedorganisationernes forhandlingsudvalg, offentliggjort samme dag.

Mæglingsskitsen indeholdt lønstigninger svarende til stigningerne i de indgåede forlig. Videre indgik de ændringer, der var gennemgående i de store forlig om bl.a. forhøjet arbejdsgiverbetalt pensionsbidrag, øget bidrag til fritvalgsordning og øget antal uger med løn under forældreorlov i mæglingsskit-sen.

Umiddelbart efter fremsættelsen af mæglingsskitsen indkaldte Forligsinstitutionen til forhandlinger for nogle virksomhedsoverenskomster, hvor virksomhederne ikke var medlemmer af en organisation under Dansk Arbejdsgiverforening, eller hvor lønmodtagerorganisationen ikke var medlem af FH. De fik alle tilsendt den fremlagte skitse, og de skulle nu forholde sig til, om de kunne acceptere skitsens bestemmelser for de ikke forligte overenskomster, eller om de ønskede at forhandle en anden løsning i Forligsinstitutionen. For en del overenskomsters vedkommende skulle det afklares, om arbejdsgiveren var blevet frigjort fra overenskomsten.

Mæglingforslaget blev herefter fremsat den 25. marts 2023 og sendt til afstemning. Der var tale om et sammenkædet mæglingforslag, hvor alle overenskomstfornyelser sendes til afstemning under ét, og hvor det samlede resultat gælder for alle, uanset om enkelte områder stemmer anderledes end det samlede resultat. Mæglingforslaget omhandlede således alle de indgåede forlig ved de decentrale forhandlinger samt bestemmelser for forlængelse af de overenskomster, hvor der ikke var indgået forlig.

Afstemningsresultatet forelå den 12. april 2023. Mæglingforslaget blev vedtaget med 79 pct. ja stemmer af lønmodtagerne. På arbejdsgiversiden var det 100 pct., der stemte ja.

Stemmeprocenten var denne gang 59,3 pct. I 2020 var stemmeprocenten 57,3 pct., i 2017 51,8 pct., i 2014 37,7 pct. og i 2012 var den på 29,3 pct. Over tiden er der dermed tale om en markant stigning i stemmeprocenten.

FORLIGSINSTITUTIONEN

Forligsmanden udsendte under forløbet i alt 7 pressemeddelelser, 2 udsættelsesbreve, et udkast til mæglingsforslag, mæglingsforslaget og det samlede afstemningsresultat.

Pressemeddelelser m.m. kan læses her: [Meddelelser](#)

Forligsmand: Jan Reckendorff

Sekretær: Birgitte Kjelgaard Andersen, Anders Østergaard og Annalina Ege-Møller

5. Forhandlinger i Forligsinstitutionen (ikke inkluderet i de store forhandlinger)

5.1. År 2021

GLS-A - HK Privat

Forlig.

Forligsmand: Tine Vuust

Sekretærer: Anders Østergaard og Rosa Navarro Hammer

ATP - HK Privat

Afsluttet uden for Forligsinstitutionen.

Forligsmand: Lotte Wetterling

Sekretær: Anders Østergaard

Lallemand Denmark A/S – Fødevareforbundet NNF

Forlig.

Forligsmand: Tine Vuust

Sekretær: Rosa Navarro Hammer

Malta Air – FPU

Sammenbrud.

Forligsmand: Jan Reckendorff

Sekretær: Birgitte Kjelgaard Andersen

Dyrlægevirksomhedernes Arbejdsgiverforening – Veterinærsygeplejerskernes Fagforening

Sammenbrud.

Mæglingsmand: Lisbet Jensen

Producentforeningen - FAF

Afsluttet udenfor Forligsinstitutionen.

Forligsmand: Lotte Wetterling

Sekretær: Birgitte Kjelgaard Andersen

5.2. År 2022

Dyrlægevirksomhedernes Arbejdsgiverforening – Veterinærsygeplejerskernes Fagforening

Forlig.

Forligsmand: Tine Vuust

Sekretær: Birgitte Kjelgaard Andersen

Air Greenland A/S - Dansk Metal

Forlig.

Forligsmand: Lise Lotte Stjernholm Nilas

Sekretær: Birgitte Kjelgaard Andersen

FTFa – Forsikringsforbundet

Forlig.

Mæglingsmand: Sanne Bager

SAS – Dansk Metal (Dansk Pilotforening)

Overenskomster på tværs af landegrænser

Der var afgivet konfliktvarsel fra Dansk Metal for Dansk Pilotforening (DPF), ligesom Dansk Arbejdsgiverforening havde afgivet lockoutvarsel for SAS. Konflikten var varslet til ikrafttræden den 29. juni 2022. Der var ligeledes afgivet en række sympatistrejke- og lockoutvarsler.

Samtidig havde den svenske pilotforening, Svensk Pilotforening (SPF), og de to norske pilotforeninger, Norsk Flygerforbund og SAS Norge Pilotforening (SNF), varslet konflikt i Sverige og Norge med samme ikrafttrædelse.

De 4 overenskomster indeholder grundlæggende samme løn- og ansættelsesforhold, men der er dog lokale forskelle.

Sverige og Norge har, ligesom Danmark, en forligsinstitution, som skal medvirke til at mægle for at undgå konflikter på arbejdsmarkedet. I Sverige er det Medlingsinstituttet, og i Norge er det Riksmekleren. Forligsmændenes forpligtelser og virkemidler er dog forskellige i de tre lande, fx kan den

FORLIGSINSTITUTIONEN

danske og svenske forligsmænd udsætte en varslet konflikt, mens den norske forligsmænd ikke har den mulighed.

Forhandlingerne foregår i Stockholm

Alle 3 landes forlignsinstitutioner var inddraget i forhandlingerne, men det stod hurtigt klart, at det var nødvendigt, at forhandlingerne foregik samme sted.

Forlignsinstitutionen meddelte den 12. juni 2022, at de danske parter var indstillet på at forhandlingerne skete samlet i Sverige, men at forhandlingerne skulle foregå i regi af den danske forlignsinstitution og med løbende underretning fra parterne. En tilsvarende beslutning blev truffet i den norske forlignsinstitution.

Under forhandlingerne i Stockholm var det det svenske Medlingsinstitutet, der forestod forhandlingerne, men både den danske og den norske forlignsinstitution var også til stede og deltog i forhandlingerne.

Forhandlingerne

Det svenske Medlingsinstitutet udsatte den varslede konflikt flere gange, men forhandlingerne brød sammen den 3. juli 2022, og piloterne på alle fire overenskomster i Danmark, Sverige og Norge gik i strejke.

Efter en periode blev forhandlingerne genoptaget, stadig under det svenske Medlingsinstitutet, og den 19. juli 2022 var der indgået aftaler om nye overenskomster mellem parterne.

Forligsmænd: Jan Reckendorff

Sekretær: Birgitte Kjelgaard Andersen

TV 2 Danmark A/S - Dansk Metal

Forlig.

Forligsmænd: Lise Lotte Stjernholm Nilas

Sekretær: Anders Østergaard

FORLIGSINSTITUTIONEN

TV 2 Danmark A/S og HK Stat

Forlig.

Forligsmand: Lise Lotte Stjernholm Nilas

Sekretær: Anders Østergaard

TV 2 Danmark A/S og 3F Odense Transport

Forlig.

Forligsmand: Lise Lotte Stjernholm Nilas

Sekretær: Anders Østergaard

Socialpædagogernes Landsforbund – HK Service Hovedstaden

Forlig.

Forligsmand: Tine Vuust

Sekretærer: Annalina Ege-Møller og Anders Østergaard

Air Greenland A/S – FPU

Forlig.

Forligsmand: Lise Lotte Stjernholm Nilas

Sekretær: Annalina Ege-Møller

5.3. År 2023

Danske Fysioterapeuter - HK Privat

Forlig.

Forligsmand: Sanne Bager

Sekretær: Annalina Ege-Møller

Dansk Tandlægeforening - Danske Tandplejere

Forlig.

Forligsmand: Tine Vuust

Sekretær: Anders Østergaard

FORLIGSINSTITUTIONEN

Air Greenland A/S - Dansk Metal

Forlig.

Forligsmand: Sanne Bager

Sekretær: Anders Østergaard

3F Frederiksborg - HK Service Hovedstaden

Forlig.

Mæglingsmand: Lisbet Jensen

DI - North Flying A/S

Sammenbrud.

Forligsmand: Tine Vuust

Sekretær: Annalina Ege-Møller